

Programstöd för lärare

UF-företagande

Naturbruksprogrammet

ung
företagsamhet

A Member of JA Worldwide

Introduktion

Genom processutbildningen UF-företagande startar, driver och avvecklar eleverna ett företag under ett skolår där de säljer en vara eller tjänst och tjänar riktiga pengar.

UF-företagande ger både lärare och elever möjlighet att utveckla de entreprenöriella förmågor och kunskaper som efterfrågas i gymnasieskolans läroplan och i arbetslivet. Forskning visar att de personer som drivit UF-företag på gymnasiet oftare startar eget företag, tjänar bättre och har lägre arbetslöshet än andra. Bland kvinnliga UF-företagare är det hela 80 procent större sannolikhet att de startar aktiebolag senare i livet än de som inte drivit UF-företag.¹

Forskning visar också att den som driver UF-företag även utvecklar sitt självförtroende och förmågor som samarbete, muntlig kommunikation, planering och ansvarstagande.²

Det här materialet ger exempel på hur du som UF-lärare kan arbeta med UF-företagande inom Naturbruksprogrammet. Längst bak i materialet finns exempel på UF-företag som drivits inom Naturbruksprogrammet. Materialet är ett komplement till Ung Företagsamhets lärarhandledning och läromedlet *Mitt UF-företag - Entreprenörskap* på riktigt som går att köpa på nok.se. Läromedlet finns även helt digitalt.

Som UF-lärare hittar du nästan allt du behöver på ungforetagsamhet.se. Där registrerar du dig för att sedan logga in på dina sidor. Förutom all information om dina UF-elever, hittar du en mängd digitala utbildningar som till exempel vår grundutbildning för blivande UF-lärare eller vår ekonomiutbildning *Smart företagande*. Där hittar du även

Det är viktigt att elever på naturbruksprogrammet får lära om företagande och entreprenörskap under sin gymnasieutbildning. Det ger eleverna ovärderliga lärdomar och rustar dem inför ett framtida yrkesliv inom de gröna näringarna. Genom UF-företagande får eleverna kunskaper och erfarenheter som är viktiga framgångsfaktorer för våra branscher.

Anna-Karin Hatt, vd Lantbrukarnas Riksförbund

alla utbildningar, podcasts, filmer och andra verktyg som även dina elever når via sina sidor.

Många UF-lärare uppskattar de konferenser, utbildningar och mässor som vi på Ung Företagsamhet anordnar eftersom de ger dig och dina elever ett ovärderligt nätverk. Flera av våra samarbetspartners erbjuder även dig och dina elever kostnadsfria företagspaket eller information som ska göra det lättare att komma igång med UF-företagandet.

Scanna QR-koden för att logga in på ungforetagsamhet.se redan idag och ta kontakt med Ung Företagsamhet i din region.

¹ *Effekter av utbildning i entreprenörskap - en långtidsstudie av UF alumners arbetsmarknadspotential och företagande, 2013 av docent Karl Wennberg vid Stockholm School of Economics och Niklas Elert på Ratio, Övning ger färdighet - En långtidsuppföljning av UF-företagares entreprenöriella karriärer i Sverige 1990-2007, 2011, Karl Wennberg, <https://ungforetagsamhet.se/om-oss/var-utbildning-ger-resultat>*

² *What and How Students Perceive They Learn When Doing Mini-Companies in Upper Secondary School, Steven Hunter Lindqvist, Karlstad Universitet.*

Arbetsmarknad och entreprenörskap i skolan

Den svenska arbetsmarknaden genomgår sedan ett antal år tillbaka stora omstruktureringar och reformer. Anställningsformer förändras, nya yrken uppstår och gamla yrken omformas. Oavsett vilken utbildning dagens unga väljer kommer de möta en arbetsmarknad i ständig förändring. Det innebär att arbetstagaren behöver vara flexibel, kreativ och självständig. Kontakter och nätverk är en viktig väg till jobb.

Positiv attityd till företagande bland unga

Enligt Entreprenörskapsbarometern³ kan 47 procent av Sveriges befolkning i arbetsför ålder tänka sig att bli företagare. Ändå är det bara nio procent som är företagare. En förklaring till skillnaden kan vara kunskapen om företagande och kännedomen om var man ska vända sig för att få mer information. Undersökningen visar att unga (18–30 år) kan tänka sig att bli företagare i betydligt större utsträckning än medelålders och äldre. Samtidigt är det unga som har sämst kännedom om vad som krävs för att starta företag. Därför finns Ung Företagsamhet och UF-företagande.

Arbetsmarknad efter Naturbruksprogrammet

Arbetsmarknaden efter gymnasiet ser olika ut beroende på val av inriktning. Fler elever från inriktningarna lantbruk eller skog går snabbare in i en etablerad anställning efter gymnasiet än elever från inriktningarna djur eller trädgård⁴. Arbetstillfällen inom jordbruk, jakt och skogsbruk ökar. Det är också de branscher som ger näst flest arbetstillfällen på marknaden och bäst lyckas de som startar ett företag.

Jordbruksverket beskriver att det är en bransch som kommer att fortsätta öka successivt och att det är en

investering att öppna ett företag i jordbruk, jakt, skogsbruk eller lantbruk⁵. Av de arbetstillfällen som finns idag står dessa branscher för ca 245 000, varav cirka 60 procent är ensamföretagare⁶. Att arbeta med djur är populärt och efterfrågan på utbildad personal ökar. Redan etablerade företag ser positivt på att expandera men det finns också en växande marknad för nyetableringar⁷. För några år sedan fanns en brist på personal inom trädgårdsbranschen. Idag är arbetsmarknaden inom många yrkeskategorier balanserad⁸.

Entreprenörskap i skolan

I läroplanen för gymnasieskolan står att skolan ska bidra till att alla elever utvecklar kunskaper och förhållningssätt som främjar entreprenörskap, företagande och innovationstänkande vilket ökar elevernas möjligheter till framtida sysselsättning, genom företagande eller anställning⁹. Genom UF-företagande får eleverna, oavsett gymnasieprogram, kunskaper i just detta.

Entreprenörskap på Naturbruksprogrammet

I examensmålen för Naturbruksprogrammet beskrivs att för att kunna utveckla naturbrukets olika verksamheter krävs innovativt tänkande, entreprenörskap och företagsamhet. Utbildningen ska därför ge eleverna möjlighet att utveckla dessa förmågor. Med utgångspunkt i praktiskt arbete inom naturbruk ska utbildningen utveckla elevernas förmåga att ta initiativ och lösa problem på ett ansvarsfullt sätt.

Eleverna ska kunna planera och genomföra arbetsuppgifter samt bedöma arbetsresultat utifrån kvalitet, effektivitet och miljötanke. Därför ska utbildningen bidra till elevernas kommunikations- och samarbetsförmåga. Genom att driva ett UF-företag får eleverna öva upp alla dessa förmågor på ett kreativt, praktiskt och oftast mycket uppskattat sätt. Det passar också bra att väva in hållbarhet och grön näring i företagande.

3 Entreprenörskapsbarometern 2016. Tillväxtverket. Stockholm nov 2017.

4 Skolverket statistik 2021-03-27

5 <http://jordbruksverket.se/jordbruk-jakt-och-skogsbruk/> 2021-03-27 <https://www.framtidsvalet.se/yrkesprofilen/socialt-arbete/>

6 Företagsregistret SCB 2021-03-27

7 Djurbranschens yrkesnämnd, <https://www.djuryn.se/djuryrken/> 2021-03-27

8 <https://www.framtid.se/> 2021-03-27

9 Gymnasieskolans läroplan (reviderad 2017), Skolans värdegrund och uppgifter, Kap 1

Året som UF-företagare

Del 1: Inför ditt UF-år

Affärsidé

Team

Hitta
rådgivare

Registrera
UF-företaget*

Riskkapital

Del 2: Starta

Marknads-
undersökning

Affärsplan*

Bankkonto

Rådgivar-
kontakt*

Fördjupnings-
område**

Inköp,
produktion

Del 3: Driva

Marknads-
föring

Rådgivar-
kontakt

Sälj*

Bokföring

Tävlingar**

Del 4: Avveckla

Årsredo-
visning*

Bolags-
stämma

Avveckla
UF-företaget

Avsluta
konton

Ladda
ner intyg

Del 5: Efter UF-året

Gå med i
UF alumni

Driv vidare

Stipendier

Bli UF-
rådgivare

*Obligatoriskt moment för alla UF-företagare.

**Arbete med fördjupningsområden är frivilligt.

Välj vad som passar ert UF-företag. Godkända obligatoriska moment ger ett intyg från Ung Företagsamhet vid UF-årets slut. Godkänt fördjupningsområde syns på intyget.

Att starta, driva och avveckla ett UF-företag

UF-företagande innebär att starta, driva och avveckla ett UF-företag. Året börjar med att de på höstterminen startar ett UF-företag genom att bilda grupper, formulerar en affärsidé, sätter en budget och undersöker om idén är attraktiv på marknaden. Sedan driver de företaget med stöd av lärare, rådgivare och medarbetare från Ung Företagsamhet. När läsåret närmar sig sitt slut avvecklar eleverna sitt företag. Fokus ligger på att eleverna själva tar ansvar för att hitta lösningar på de problem som uppstår längs vägen. Syftet med att driva ett UF-företag är att eleverna ska få kunskaper och kompetenser som efterfrågas av arbetsmarknaden men även se eget företagande som en möjlig karriärväg i framtiden. Läs mer i lärarhandledningen till *Mitt UF-företag – Entreprenörskap på riktigt* eller ta kontakt med Ung Företagsamhet i din region.

UF-företagande på Naturbruksprogrammet

» UF-företag i kursen Entreprenörskap

Syftet är att eleverna ska få kunskaper och förmågor som kan kopplas till entreprenörskap. Eleverna kan fritt välja affärsidé och fokusera på att utveckla sina entreprenöriella förmågor. I kursen Entreprenörskap kan hela det centrala innehållet uppnås inom ramen för UF-företagande. Mer information om detta finns i Ung Företagsamhets lärarhandledning.

» UF-företag inom yrkeskurser

UF-företagande fungerar väl inom flera yrkeskurser. Vilka kurser som kan integreras i UF-företagandet beror på vilket år eleverna gör sitt UF-år, vilken inriktning de valt samt vilka programfördjupningar skolan valt. Fördelar finns mellan att arbeta ämnesöverskridande tillsammans med Entreprenörskapskursen. UF-företagets affärsidéer går att knyta till olika yrkeskurser. Se förslag på kurs- och ämnesintegrering under rubriken Exempel på UF-företagande på Naturbruksprogrammet.

» UF-företag inom övriga kurser

De grundläggande kunskaperna i privatekonomi och eget företagande som ingår i kursen Samhällskun-

skap 1b är användbara i alla UF-företag. I Svenska 1-3 arbetar eleverna med att hålla muntliga presentationer, vilket är en annan viktig del av UF-företagandet.

» UF-företag som gymnasiearbete

Med detta alternativ har eleverna stort utrymme att vara kreativa i valet av affärsidé så länge man beaktar huvudsyftet med gymnasiearbetet; att eleverna praktiskt får använda sig av de kunskaper och färdigheter de fått under sina studier. För Naturbruk beskrivs att gymnasiearbetet kan utformas så att det ger eleverna möjlighet att pröva sitt yrkeskunnande i företagsliknande arbetsformer. Gymnasiearbetet ska utföras på ett sådant sätt att eleven planerar (affärsplan), genomför (driften av UF-företaget, genomförandet av affärsidén) och utvärderar (årsredovisning) sin uppgift. Ett exempel på upplägg kan vara att samköra gymnasiearbetet med Entreprenörskapskursen.

» APL och UF-företagande

Det finns ingen motsättning mellan att driva UF-företag och ha APL. Ung Företagsamhet hjälper er att anpassa UF-året utifrån era förutsättningar i utbildningen. Det kan också finnas möjlighet att dra nytta av det som görs på APL-platsen i UF-företaget. På APL-platsen har man inte samma helhetsansvar som när man driver UF-företag. I UF-företaget får eleverna ta ansvar och egna initiativ i processen att driva UF-företaget från start till mål vilket skapar en helhetsförståelse.

Det är härligt att se när eleverna själva upptäcker att det är deras eget engagemang och val i företagandet som styr och påverkar deras resultat.

UF-lärare Eva Ingvarsson,
Munkagårdsgymnasiet Halland

Exempel på UF-företag inom Naturbruksprogrammet

Halländska Rotfrukter UF

Affärsidé: ”Att sälja närproducerade rotfrukter och leverera hem till kundens dörr”

Inriktning: Lantbruk

Under våren innan UF-året började eleverna själva att odla morötter, potatis och rödbetor. För att få ett bredare sortiment valde de också att samarbeta med en lokal ekologisk producent. Målet med UF-året var att sälja slut på allting som de själva hade odlat samt att ha nöjda kunder. Ett hållbarhetsfokus genomsyrade UF-företaget med de egenproducerade och närproducerade produkterna. Men de tog också vara på svinn och sålde till billigare priser för exempelvis utfordring av hästar. UF-företaget sålde via sociala medier men började sin företagsresa med att knacka dörr och fick så sätt kunder som sedan spred ordet om UF-företaget. Det gick även att följa UF-företaget på Facebook och Instagram. Innehåll anpassades efter forum och målgrupp. På Instagram fanns exempelvis tips på recept för att tillaga rotfrukterna. De hittade också unika sätt att marknadsföra sig genom att exempelvis vara med i en av luckorna i Centerpartiets julklander.

Förslag på kurs- och ämnesintegrering

» **Entreprenörskap 100 poäng**

Inom kursen Entreprenörskap lämpar sig UF-företagande särskilt väl. Inom kursen ska eleverna ges förut-

sättningar att starta, driva, genomföra och utvärdera ett projekt eller fiktivt företag samt få kunskaper i företagsekonomi. Undervisningen ska stimulera elevernas lust att anta utmaningar, utveckla deras kreativitet och omsätta idéerna praktiskt. Vidare ska de ges möjlighet att utveckla kunskaper om hur människor kommunicerar, löser problem och samarbetar samt reflektera och dra lärdom av sina erfarenheter.

» **Växtodling 2**

En affärsidé går att koppla till olika yrkeskurser och ämnesövergripande arbete kan vara en fördel. Att knyta samman entreprenörskap och yrkesskicklighet. Ett exempel är växtodling 2. Här ska dessutom eleven ta fram ekonomiska kalkyler samt planera, organisera och genomföra arbetsuppgifter. Eleven ska också arbeta med försäljning och marknadsföring av odlade produkter.

Se film om UF-företagande på Naturbruksprogrammet

”

Året har varit lärorikt. Det är ett stort ansvar och det är många beslut som ska tas, men det är jättehäftigt att få vara med på varje steg och se till att det blir precis som man vill ha det.”

Alice Lander, vd Ulldesign UF, Lillerudsgymnasiet

Röda tassar UF

Affärsidé: ”Att erbjuda vardaglig djurvård i en trygg miljö”.

Inriktning: Djurvård.

UF-företaget erbjöd vardaglig djurvård som kloklipping, pälsvård i form av klipping och trimning samt tandborstning. De såg en utmaning för djurägare och att regelbundet behöva åka in till veterinären och att det också kan vara ett onödigt stressmoment för djuren. De gjorde en marknadsundersökning och såg att det fanns en efterfrågan på deras tjänst samtidigt som nuvarande utbud var begränsat. Eleverna startade en liten djurmottagning med trevlig och lugn miljö för både djur, husse och matte. Idén kom de på då de ville ha en koppling till sina intressen och den programinriktning de gick. På Facebook delade UF-företaget sin information i andra Facebook-grupper som hade anknytning till närområdet de verkade i eller intresse för djur. De märkte dock att de behövde arbeta på olika sätt med olika målgrupper och satte också upp infobladd i större butiker i Torsås för att nå ut till äldre målgrupper.

Förslag till kurs- och ämnesintegrering

- » **Entreprenörskap 100 poäng**
Se ovanstående exempel.

» **Djurvård inom djurens hälso- och sjukvård 1 och 2**

En affärsidé går att koppla till olika yrkeskurser och ämnesövergripande arbete kan vara en fördel. Att knyta samman entreprenörskap och yrkesskicklighet. Ett exempel är djurvård inom hälso- och sjukvård 1 och 2. I kursen ska man exempelvis träna på att möta djur och ägare. Eleverna behöver också få en förståelse för lagar och andra bestämmelser - något som är en naturlig del av att driva företag.

» **Gymnasiearbete**

Eleverna får visa sin förmåga att utföra vanligt förekommande arbetsuppgifter inom yrkesområdet när affärsidé knyts till examensmål i UF-företaget. Eleven planerar upp UF-året i sin affärsplan, genomför ett år som företagare och utvärderar arbetet i årsredovisningen.

Har du frågor eller vill veta mer om UF-företagande? Scanna QR-koden och ta kontakt med Ung Företagsamhet i din region.

Ett samhälle där alla unga får utveckla sin företagsamhet

Sedan 1980 har Ung Företagsamhet utbildat unga i entreprenörskap. Vi är en ideell och politiskt obunden organisation, som finns över hela landet. Vi inspirerar och tränar unga att i skolan utveckla sitt entreprenörskap och sina företagsamma förmågor – för en positiv samhällsutveckling. Vår vision är ett samhälle där alla unga får utveckla sin företagsamhet.

Var tredje elev som idag går ut gymnasiet har drivit ett UF-företag och totalt har över 560 000 gymnasieelever drivit UF-företag sedan vi grundades. Vi finns på hälften av Sveriges grundskolor där vi erbjuder elever och lärare våra läromedel, utbildningar och inspirerande möten. Vi driver även vårt nätverk UF alumni som ger unga entreprenörer, tidigare UF-företagare, personlig utveckling, drivkraft att växa och ett unikt kontaktnät.

Forskning visar att elever som drivit UF-företag har bättre möjligheter efter skoltiden; de får oftare jobb, har färre arbetslöshetsdagar och startar oftare eget företag.

Det vinner både de unga och samhället på.

Scanna QR-koden om du vill du veta mer om oss.

